

[Mottaker og adresse]

Att: [Att]

Dato: 06.07.2012

Arkiv: [Arkiv]

Journal: [Journal]

## **Høringsuttalelse til NOU 2012: 6; Arbeidsrettede tiltak**

Norsk Ergoterapeutforbund støtter de konklusjoner og utfordringer som utvalget i fellesskap peker på. Vi er enige i at veien framover må være å gjøre bruk av det ordinære arbeidsliv som hovedarena for arbeidsrettede tiltak.

Imidlertid mener Ergoterapeutene at det er vesentlig for å lykkes at prosessen ikke må bli for fragmentert eller at ansvaret pulveriseres. Det er viktig at det er én instans som har et hovedansvar for vurderinger, plan og prosess, som følger opp den enkelte tett og kan gripe inn om noe ikke fungerer som planlagt. Dette bør være en oppgave for NAV.

Forskningen dokumenterer at trening og tilrettelegging av oppgaver er mest effektivt når det foregår der det skal utføres. Likeledes er det dokumentert at ventetid kan være med på å forsterke funksjonsproblemene og redusere sannsynligheten for et positivt og varig resultat. Dette gjelder både for arbeidsrettede tiltak og for andre elementer av rehabilitering som trening i dagliglivets gjøremål. Denne kunnskapen må legges til grunn for utvikling av arbeidsrettet rehabilitering. Det innebærer at integrering i det ordinære arbeidsliv skal ha minst mulig "omveier" og at det må gis støtte og veiledning til arbeidsgivere og arbeidsplasser over tid.

## **Et helt menneske trenger helhetlige løsninger**

Det er av vesentlig betydning for å lykkes med rehabilitering til arbeidslivet at arbeidsrettede tiltak er en del av en helhetlig plan og at individets utfordringer sees i en helhet. De ulike elementene i en rehabiliteringsprosess er i dag i for stor grad fragmentert. Manglende deltagelse i arbeidslivet henger ofte sammen med problemer på andre områder som helse, bolig, økonomi og eller sosiale problemer. Derfor må tiltakene innebære bistand til å mestre andre sider ved livet når det er nødvendig. Arbeidsevne må sees i et livsmestringsperspektiv.

For gruppen med store og sammensatte behov innebærer det at det må være mer tverrfaglighet og et mye tettere samarbeid mellom de ulike bidragsytere enn det som er tilfelle i dag, og det som framkommer av forslagene i denne NOU'en. I de tre løsningsforslagene foreslås ulike samarbeidsmodeller mellom Nav og tiltaksleverandørene, men i liten grad et samarbeid med andre viktige samarbeidspartner innen helse og utdanning.

Rehabiliteringsprosessen for mennesker med sammensatte behov har de samme elementene både for den helsemessige, sosiale eller arbeidsrettede rehabiliteringen. Opplevelse av mestring er en forutsetning for å lykkes. Oppgaver og utfordringer må ligge innenfor mestringssonen. Et mislykket arbeidsrettet opplegg kan ha store konsekvenser for motivasjon for nye utfordringer. For å finne det riktige utfordringsnivået kreves god kartlegging av funksjon, funksjonshindringer, ressurser hos individet og omgivelsene, interesser, motivasjon og kjenneskap til arbeidsoppgaver og utfordringer på arbeidsplassen.

Videre kreves en plan med prioritering av innsatsområdene, tiltak i riktig rekkefølge, veiledning. Ofte er det behov for motivasjonsarbeid, utprøving samt en tett og individuell oppfølging og bistand når problemer oppstår. Dette må gjøres som en helhetlig prosess og ikke som separate deltjenester. God kompetanse på oppfølging og problemløsning er en forutsetning for å lykkes, spesielt når man legger opp til inkludering i det ordinære arbeidslivet.

## **Forskning og kompetanseutvikling**

Norsk Ergoterapeutforbund støtter understrekningen av behovet for en forsterket forskningsinnsats og anbefalingen om at forskningsinnsatsen har et fokus på det ordinære arbeidsliv som arena for tiltakene. Forbundet ser også nødvendigheten av kompetanseoppbygging innen arbeidsrettet rehabilitering. Det vil være behov for å kartlegge de ulike grunnutdanningenes læringsmål på fagfeltet og styrke undervisningen. Grunnutdanningene vil kunne gi ulike innfallsvinkler og supplere hverandre, men de vil aldri kunne dekke fagfeltet grundig nok og legge grunnlag for fagutvikling og forskning. Derfor må det etableres tverrfaglig videreutdanning og masterprogram. En sterkere vektlegging og fordyping i arbeidsintegrasjon i de etablerte videreutdanningene og masterprogrammene innen rehabilitering vil også være aktuelt.

For å fremme kompetanseutvikling og innovasjon må det være rom for utprøving av nye tiltak og tjenester, men disse må gjøres forskbare slik at erfaringene kan nyttes videre.

## Konklusjon

Ut fra de overfor nevnte forutsetninger mener Norsk Ergoterapeutforbund ut fra en faglig vurdering at forslag nr 2, arbeidsinkludering, er best egnet til å imøtekomme målet om deltagelse i arbeidslivet for mennesker med ulike funksjonsbegrensninger. Imidlertid må det være en forutsetning at de områdene for styrking av NAV som beskrives blir fulgt opp og at det sikrer et tverrfaglig og tverretattlig samarbeid for å sikre bedre helhet rundt et enkelt menneske. En forutsetning for at denne modellen skal fungere godt er også at kompetansen og kapasiteten i NAV styrkes. Det er behov for kompetanse på utredning i et livsmestringsperspektiv, skreddersøm og tilrettelegging for individuelle opplegg med brukermedvirkning og at man finner gode modeller for oppfølging både til bruker, arbeidsgiver og kollegaer.

Med vennlig hilsen

Mette Kolsrud  
forbundsleder